

ศาลรัฐธรรมนูญ

กับการคุ้มครองหลักนิติธรรม

ศาสตราจารย์ ดร.นครินทร์ เมฆไตรรัตน์
ประธานศาลรัฐธรรมนูญ

TABLE OF CONTENTS

01

CONSTITUTION

រដ្ឋធម្មនុញ្ញ

02

CONSTITUTIONALISM

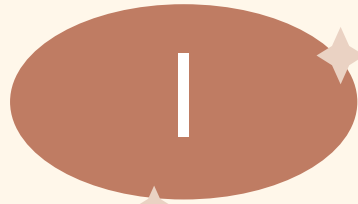
រដ្ឋធម្មនុញ្ញនិមន

03

NEW CONSTITUTIONALISM

រដ្ឋធម្មនុញ្ញនិមនថ្មី

04

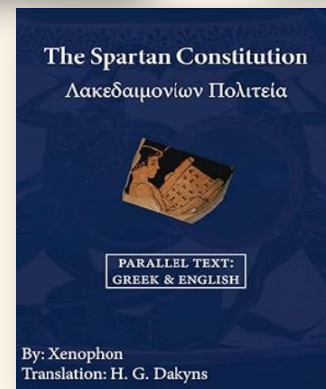
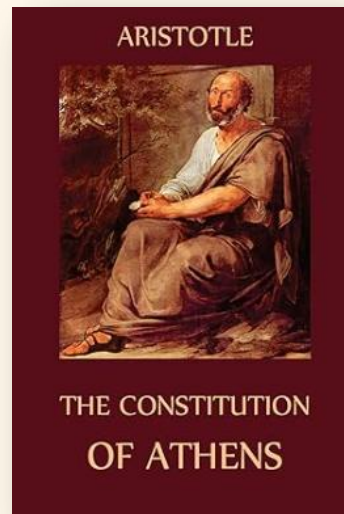
CONSTITUTION

รัฐธรรมนูญ

CONSTITUTION : รัฐธรรมนูญ

ความหมายของรัฐธรรมนูญ :

- กลุ่มของกฎกติกาที่ใช้ในการปกครองบ้านเมือง/ ประเทศ/ ราชอาณาจักร/ รัฐ/ และหรือ จักรวรรดิหนึ่ง ๆ
- กำหนด และอธิบายการจัดตั้ง การดำรงอยู่ และการใช้อำนาจขององค์กรทางการเมือง องค์กรบริหาร องค์กรตุลาการ ตลอดจนถึงสถาบันการเมืองการปกครองต่าง ๆ
- คือ ระบบการเมืองการปกครองแบบต่าง ๆ ได้แก่ ราชาธิปไตย อภิชนาธิปไตย มหาชนรัฐ ทระราชคณาธิปไตย ประชาธิปไตย
- มีการรับรองสิทธิเสรีภาพของคนชั้นสูง ผู้นำศาสนา พลเมือง ทหาร ราษฎร ทาส คนต่างชาติ ผู้หญิง เด็ก ฯลฯ ไว้บ้าง ขึ้นกับระดับอารยธรรม และศาสนา ของสังคมบ้านเมืองนั้น ๆ

"The Constitution of Ayutthaya", in *New Light on Thai Legal History*, Edited by Andrew Huxley, Bangkok: White Orchid Press, 1996, pp. 133-210.

NOTE: material added after publication is enclosed as [*...*]

This paper is a continuation of two earlier short studies and, like them, is intended as a contribution to the determination of the correct dates of the **Laws of the Three Seals**, and to an understanding of the Ayutthayan constitution, that is the structure of government as set forth in the laws. It involves examination of the sources of both the structure and the language in which it was described, and one purpose is to correct the errors in H.G. Quaritch Wales's *Ancient Siamese Government and Administration*, which has been followed by several subsequent historians of Ayutthaya and early Bangkok.¹ In my first study, "Prolegomena", I established classifications for the dates and royal titles of the preambles of the laws, which are mostly quite different from the reign dates and royal titles found in the chronicles of Ayutthaya and generally accepted. I concluded that nearly all of the dates are spurious and result from changes introduced when the laws were recodified; and on the basis of those two elements, preamble dates and titles, I proposed that signs of five codifications could be identified before that of Rama I in 1805. They were "A pre-1569 recension with true *śaka* dates", "laws of Nareśuor's [Naresuan] reign with true *cula* dates", "a recodification by King Indarājā/Song Tham using Buddhist era dates", "a new code prepared for King Dhammarājādhirāj/Prasat Thong", and new laws of Kings Naray and Phetracha, although not full new recensions".² My second paper was a very short version of what is presented here. Because of space limitations arguments made in "Prolegomena" cannot be repeated here, and when relevant I must refer readers to it.

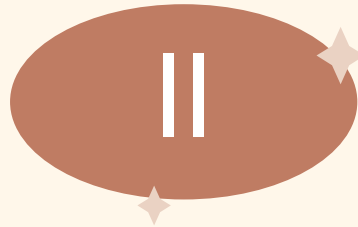
This paper in no way completes the task of unravelling the complexities of the Ayutthayan laws. In particular for the lower levels of society, the *brai* and *lek* and their relations to the ruling classes and state, another study, perhaps longer than this, will be required.

NOTES

*Note on transliteration and transcription. For all Thai terminology, except proper names which have a commonly used ad hoc phonetic transcription, I have used the Sanskritic graphic system which permits exact equivalencies of written forms, and these are given in italics. Of course, when quoting others, I reproduce their spellings, for example *śaktinā* [Sanskritic], *sakṭina* [ad hoc phonetic]. Indic terms are spelled as in the Thai texts, i.e., *koṭ* ('um'), not *koṣa*.. All names of law texts are in bold type.

¹ Published by Bernard Quaritch, Ltd., London, 1934. See Michael Vickery, "Prolegomena to Methods for Using the Ayutthayan Laws as Historical Source Material", *Journal of the Siam Society (JSS)*, Vol. 72, parts 1-2 (January and July 1984), pp. 37-59; and "The Constitution of Ayutthaya, an Investigation into the *Three Seals Code*", paper presented at the 5th International Conference on Thai Studies--SOAS, London, 1993. See also Vickery, Review of Yoneo Ishii, et. al., *An Index of Officials in Traditional Thai Governments*, in *JSS*, 63: (July 1975), pp. 419-30.
² Vickery, "Prolegomena", p. 54. There are two series of miscellaneous laws, ***Kāphnat kau*** ('Old Decisions') and ***Kaṭ 36 khò*** ('Law of 36 Articles'), issued by 18th-century kings.

CONSTITUTIONALISM

รัฐธรรมนูญนิยม

CONSTITUTIONALISM : รัฐธรรมนูญนิยม

จำกัดอำนาจของรัฐบาล

**Limited
government**

**Separation of
powers**

หลักการแบ่งแยกอำนาจ

การรับรองสิทธิเสรีภาพ
ของประชาชน

**Rights, Liberties,
and Freedoms**

Judicial review

การตรวจสอบความชอบด้วยกฎหมาย
โดยองค์กรตุลาการ

CONSTITUTIONALISM : รัฐธรรมนูญนิยม

Limited government : การมุ่งจำกัดอำนาจของรัฐบาล

การมุ่งจำกัดอำนาจของรัฐบาล ให้อยู่ภายใต้กฎเกณฑ์และเงื่อนไขของกฎเกณฑ์ทางกฎหมาย ซึ่งกำหนดข้อผูกมัดและเงื่อนไขกำกับควบคุมบุคคลผู้ใช้อำนาจทางการเมือง เพื่อให้การปกครองดำเนินไปภายใต้หลักความชอบด้วยกฎหมาย

Separation of powers : หลักการแบ่งแยกอำนาจ

เพื่อให้การใช้อำนาจสูงสุดแต่ละด้านถูกกำกับควบคุมให้ดำเนินไปภายใต้ขอบเขตของตนเอง โดยรัฐธรรมนูญทำหน้าที่ตีกรอบจำกัดขีดต้นการใช้อำนาจเหล่านั้น ภายใต้เป้าหมายการธำรงรักษาอิสรภาพเสรีภาพของพลเมือง

CONSTITUTIONALISM : รัฐธรรมนูญนิยม

Rights, Liberties and Freedoms described by Constitutional law

สิทธิ เสรีภาพของสามัญชน ประชาชน พลเมือง ถูกบัญญัติและรับรองไว้ อย่างชัดเจนในเอกสารที่เรียกว่า รัฐธรรมนูญของประเทศ และเป็น กฎหมายสูงสุดของประเทศ

นอกจากนี้ กฎหมายอื่น ๆ ก็ควรที่เคารพความสูงสุดของกฎหมาย รัฐธรรมนูญ เช่นกัน

การตรวจสอบควบคุมภายใน (Self control)

การตรวจสอบและถ่วงดุล (checks and balances)

Judicial review :

การทบทวนตรวจสอบความชอบด้วยกฎหมาย โดยองค์กรตุลาการ

จอห์น มาร์แชล (John Marshall) ประธานคณะผู้พิพากษา ศาลสูงสุดแห่งสหพันธรัฐ

กรอบแนวคิดเกี่ยวกับกฎหมายหรือหลักการที่เหนือกว่า (higher law)

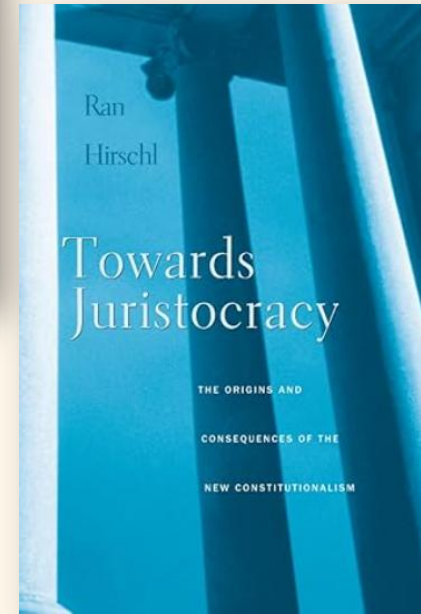
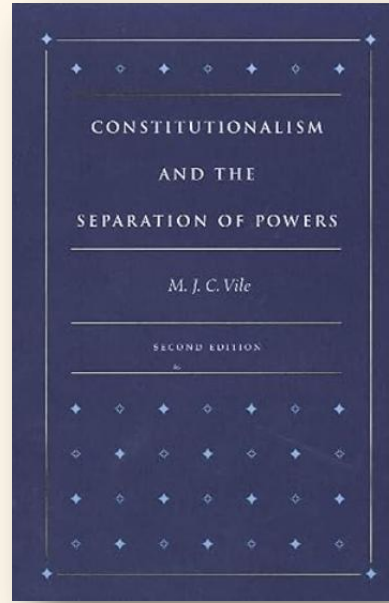
ความเป็นอิสระของตุลาการ (judicial independence)

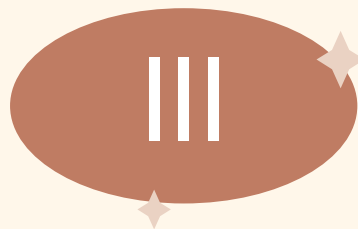

การกระทำใด ๆ ของสภานิติบัญญัติ และฝ่ายบริหาร ควรอยู่ภายใต้ การตรวจสอบขององค์กรตุลาการในระดับสูงสุด (Supreme Judiciary)

หลักการต่าง ๆ ในรัฐธรรมนูญ บัญญัติขึ้นโดยประชาชน ซึ่งเป็นสิ่งที่มาก่อนและเป็นฐานที่มาในการสถาปนาอำนาจของสภานิติบัญญัติขึ้น ดังนั้น การประเมินว่ากฎหมายที่ฝ่ายนิติบัญญัติตราขึ้นมา ชัดหรือแย้งกับหลักการของรัฐธรรมนูญหรือไม่ จึงเป็นหน้าที่ของฝ่ายตุลาการ

NEW CONSTITUTIONALISM

รัฐธรรมนูญนิยมใหม่

NEW CONSTITUTIONALISM : รัฐธรรมนูญนิยมใหม่ (หรือรัฐธรรมนูญนิยมในภาคพื้นทวีปยุโรป)

ประเทศภาคพื้นยุโรปกับ
หลักการแบ่งแยกอำนาจแบบสุดขีด

**Parliamentary
supremacy**

Judicial review

การตรวจสอบความชอบด้วยกฎหมาย
โดยองค์กรตุลาการ
(ความสำเร็จจากตัวแบบของสหรัฐอเมริกา)

ผลจากสงครามโลกครั้งที่ 1
ระบอบนาซีและฟาสซิสต์ในยุโรป
ที่เชื่อว่าองค์กรนิติบัญญัติไม่มีวันผิดพลาดได้

World War I

Post World War II

อิตาลี เยอรมนี ออสเตรีย ฯลฯ
รับแนวคิดการถูกละเมิดรัฐธรรมนูญโดยสภา
และหลักการการทบทวนความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ

Constitutional review

NEW CONSTITUTIONALISM : รัฐธรรมนูญนิยมใหม่

สถาบันต่าง ๆ ของรัฐถูกจัดตั้งขึ้นโดยรัฐธรรมนูญลายลักษณ์อักษร และได้รับหน้าที่และสิทธิการใช้อำนาจของตนเองจากรัฐธรรมนูญโดยตรง

รัฐธรรมนูญมอบอำนาจสูงสุดไว้กับประชาชนผ่านกระบวนการเลือกตั้ง หรือการออกเสียงประชามติ

การใช้อำนาจทั้งปวง รวมถึงอำนาจนิติบัญญัติ จะถือว่าชอบด้วยกฎหมาย ตราบเท่าที่การใช้อำนาจเหล่านั้นดำเนินไปโดยสอดคล้องกับกฎหมายรัฐธรรมนูญ

รัฐธรรมนูญรับรองสิทธิด้านต่าง ๆ ไว้อย่างชัดเจน และกำหนดให้มี “กลไกการตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ” เพื่อพิทักษ์สิทธิเสรีภาพเหล่านั้นจากการถูกละเมิดโดยองค์กรของรัฐ

รัฐธรรมนูญต้องระบุเงื่อนไขและวิธีการปรับปรุงแก้ไขบทบัญญัติรัฐธรรมนูญไว้อย่างชัดเจน โดยแยกต่างหากจากกฎเกณฑ์การแก้ไขกฎหมายทั่วไป

NEW CONSTITUTIONALISM : รัฐธรรมนูญนิยมใหม่

รัฐสภาถูกจำกัดอำนาจโดยรัฐธรรมนูญ (นอกเหนือจากถูกจำกัดอำนาจโดย ทหาร ข้าราชการ กลุ่มทุน ชนชั้นนำ สื่อมวลชน พลังทางสังคม ฯลฯ)

การสถาปนาแนวความคิด **constitutional review and constitutional democracy**

Constitutional monarchy

Constitutional justice

Constituent power แยกออกจาก **powers granted by the Constitution/ enumerated powers assigned by the Constitution**

NEW CONSTITUTIONALISM : รัฐธรรมนูญนิยมใหม่

Constitutional Court

ศาลรัฐธรรมนูญ

Constitutional Council

คณะตุลาการรัฐธรรมนูญ

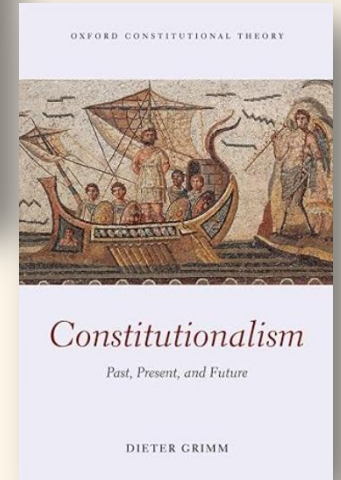
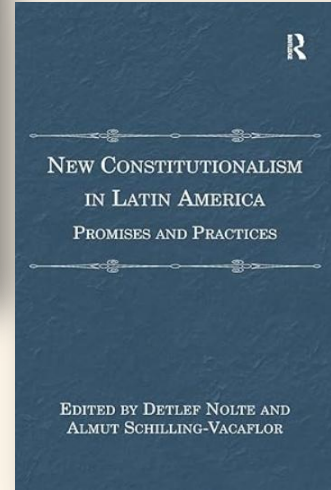
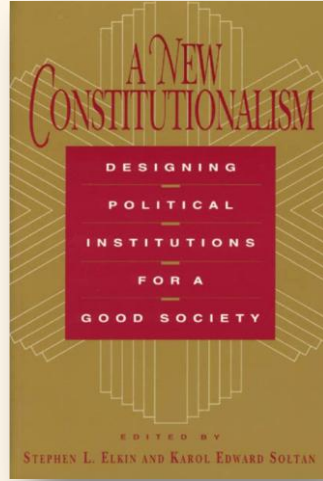
Constitutional Tribunal

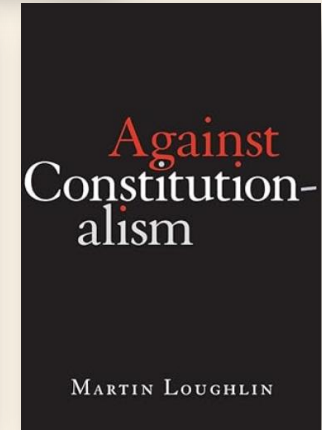
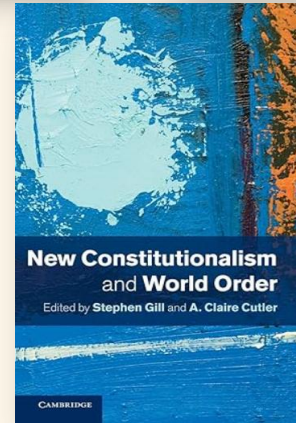
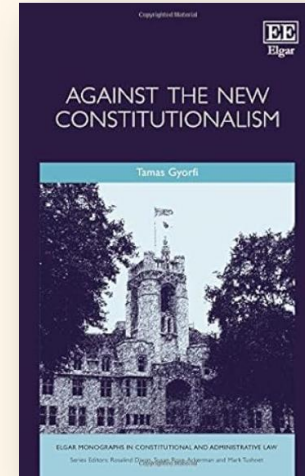
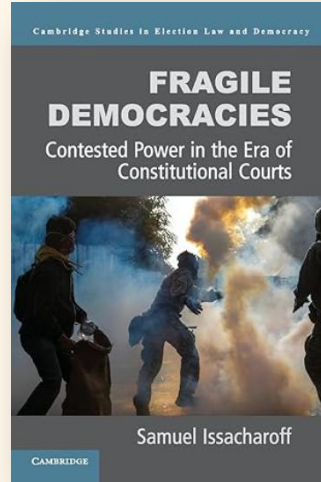
คณะกรรมการวินิจฉัยคดีรัฐธรรมนูญ

Special Highest Court

ศาลสูงสุด

การตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญสมัยใหม่

ฝ่ายบริหาร (นายกรัฐมนตรี) หรือฝ่ายนิติบัญญัติ
(ประธานรัฐสภา ส.ส./ส.ว. ไม่น้อยกว่า 1 ใน 10
ของจำนวนสมาชิกทั้งหมด) มีสิทธิยื่นต่อศาล

ตัวอย่าง ร่างพระราชบัญญัตินิรโทษกรรม พ.ศ. ....
ร่างพระราชบัญญัติงบประมาณรายจ่ายประจำปี
งบประมาณ พ.ศ. 2563

ก่อนประกาศใช้

1

หลังประกาศใช้

2

หลังประกาศใช้ มีข้อพิพาท

กรณีมีข้อพิพาทในศาล และคู่กรณีในคดีนั้น
เห็นว่ากฎหมายที่ใช้บังคับ
มีปัญหาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ
ได้แก่ การยื่นคำร้องตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 212
(โดย ศาลปกครอง และศาลยุติธรรม)

หลังประกาศใช้ ไม่มีข้อพิพาท

ยังไม่มีข้อพิพาท
แต่ผู้ตรวจการแผ่นดินเล็งเห็นว่า
กฎหมายฉบับนั้นมีข้อสงสัยว่า
จะขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ
ตัวอย่าง คดีฟ็องซู/ คดีตามมาตรา 49

การตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญสมัยใหม่

อำนาจหลัก : การตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมาย
(ระดับกฎหมายแม่บท ได้แก่ พระราชบัญญัติ/พระราชกำหนด)

อำนาจเสริม/อำนาจเพิ่มเติม : อำนาจที่รัฐธรรมนูญมอบให้
เป็นการเฉพาะ ตัวอย่างเช่น

- อำนาจยุบพรรคการเมือง
- อำนาจถอดถอนประธานาธิบดี
- อำนาจตรวจสอบทรัพย์สินของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง
- การฟ้องตรง ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา 213

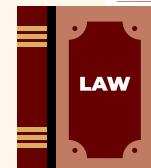
หลักนิติธรรม

“หลักพื้นฐานแห่งกฎหมาย
ที่บุคคลทุกคนต้องอยู่
ภายใต้บังคับแห่งกฎหมาย
อย่างเท่าเทียมกัน”

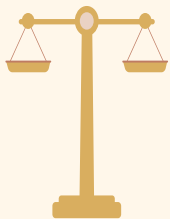
รัฐธรรมนูญคุ้มครองหลักนิติธรรม อย่างไร?

นิติธรรมในรัฐธรรมนูญ

นิติธรรมในรัฐธรรมนูญนิยม

นิติธรรมในรัฐธรรมนูญนิยมใหม่

รัฐธรรมนูญคุ้มครองหลักนิติธรรม อย่างไร?

*Law should govern than any one of the citizens

*Kings rule under the laws and by law

*Respect for the fundamental rights and freedoms

*Judicial independence and independence of judges

*Restraining the exercise of powers

*Publicity, clarity, non-retroactivity and stability

Rule of Law

**Publicly
promulgated**

Equally enforced

**Independently
adjudicated**

**Consistent with
human rights principle**

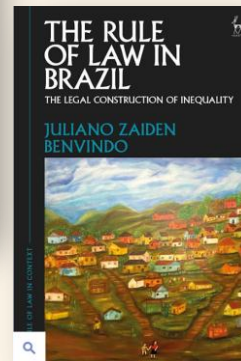
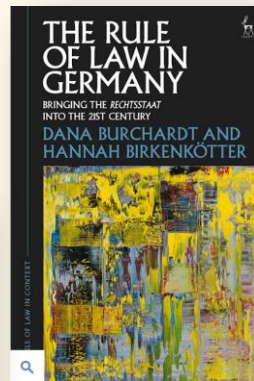
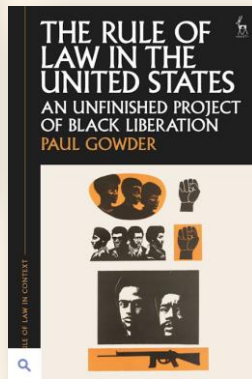

Fairness

**Legal certainty
and
proportionality**

The Rule of Law in Context

The Rule of Law in Context

Exploring the meaning of rule of law and how it works in practice in different jurisdictions around the world.

The series makes an original and insightful contribution to the rule of law scholarship by moving past intractable debates over what the rule of law should mean to find out what it actually means and how it works 'on the ground', with an implicitly comparative objective as it explores these issues in the context of different legal systems.

The series editors invite any interested future authors to contact them directly for an initial discussion about possible submissions to *The Rule of Law in Context* series.

Q & A

